

scheldestromen

5 | zomer 2011 | tijdschrift van waterschap Scheldestromen

A large spotted seal is lying on a sandy beach, looking towards the camera. In front of it, a white seal pup is lying down, partially obscured by the larger seal's body. The background is a soft, hazy sky.

Trappen op **Schouwen**
Rondje waterschap

Waterschappers op het
strand. Wat doen ze er?

Luieren op het zand:
zeehonden zijn er **gek** op

Verder: Wat is een waterstaatskerk? | Rioldrukke | Zuiderhoofd Westkapelle

welkom

Elke keer als ik aan de binnenkant van een zeedijk rijd, ben ik benieuwd wat er aan de buitenkant is. En bij elke dijkovergang of trap moet ik de neiging onderdrukken om niet uit te stappen en te gaan kijken. De keren dat ik het toch doe, is het altijd net hoog water en is er daardoor weinig te zien. Misschien een klein stukje glooiing en veel, heel veel gras. Hoe anders is het hier. Verweerde basalt, knoestige palen en een dieppaarse begroeiing. Een fotografendroom wordt werkelijkheid. Ik ben op slag verliefd. Vlinders in m'n buik?

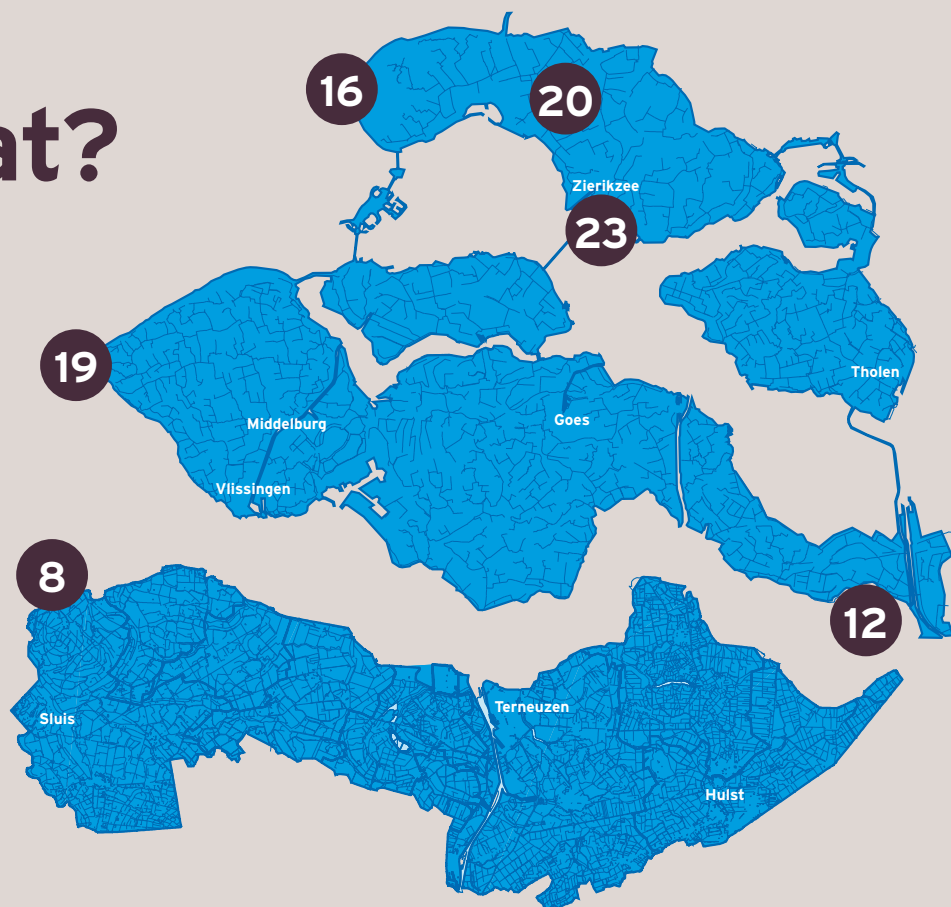
Rudy Visser is waterschapsfotograaf

waargebeurtwat?

pagina

- 8** Het waterschap op het strand
- 12** Waar zit de Zeeuwse zeehond?
- 16** Achter de schermen bij de vuurtoren in Nieuw-Haamstede
- 19** In de steigers: Zuiderhoofd Westkapelle
- 20** Fietsen op Schouwen: een rondje van het waterschap
- 23** Een waterstaatskerk

inhoud

Luieren op de zandbank, zeehonden doen niets liever. Ook in Zeeland. Waar zijn ze te vinden en hoe leven ze?

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt half september.

Teksten: Linda van Dijke (LvD, eindredacteur), Arjan Goossen (AG), Sandra Minneboo (SM), Janneke Potter (JP), Chantal de Putter (CdP) en Danielle Steijn (DS).

Fotografie: Rudy Visser, Anne-Marie de Kok (zeehonden)

Opmaak: Life Design, Zierikzee

Druk: Jumbo Offset, Goes

Het strand is meer dan een heerlijke hoop zand om te wandelen of zonnebaden. Marc van Steenberghe is er veel te vinden. Als kantonnier Waterkeringen let-ie vooral op de staat van onderhoud van de kuststrook. Maar doet ook wat aan Zeelandpromotie: "Dagelijks word ik meerdere keren aangesproken door toeristen die van alles willen weten."

8

16

Achter de schermen bij de bekende vuurtoren van het 250 gulden biljet.

20

Een rondje fietsen over Schouwen is heerlijk; wij gingen u voor.

24

Thuis bij de familie De Visser in Kloetinge.

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
 Afdeling Communicatie
 en Bedrijfscultuur,
 Antwoordnummer 700, 4330 WB
 Middelburg (geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
 088-246 1000 (lokaal tarief).

www.scheldestromen.nl

Waterschap Scheldestromen

Volg ons op twitter:
www.twitter.com/waterschap

verder

- 6 Korte nieuwsberichten
- 11 Post
- 14 Buiten
- 19 In de steigers
- 23 Bijzonder gevonden

open dag waterschap: 24 september

Ooit eens willen zien hoe we de vooroevers peilen of muskusratten vangen? Of zelf de geuren van een rioolwaterzuivering willen ruiken? Dat kan. Breng op zaterdag 24 september een bezoek aan onze open dag op het havenplateau van Hoedekenskerke. Tussen 10.00 en 16.00 uur zetten wij onze 'deuren' voor u open. Deze dag is vooral een gezellig en leerzaam familie-uitje met een speurtocht, waterschapsdemonstraties en vertier. Bovendien kunt u ons evenement gratis bezoeken met de stoomtrein vanuit Goes. In de volgende uitgave van Scheldestromen meer informatie. Tot 24 september! (DS)

groot onderhoud wegen

Soms duurt het slechts uren, soms enkele weken: we ontkomen er niet aan wegen met schade enige tijd af te sluiten voor reparatie of reconstructie. In juni zijn we gestart met het jaarlijkse onderhoud aan ongeveer tweehonderd waterschapswegen. Door veel verkeer, maar ook door het weer kan een weg scheurtjes en kale plekken vertonen, of kunnen er diepe sporen ontstaan. We inspecteren bijna 4.000 kilometer weg. Aan de hand van deze inspecties en het budget bepalen we de maatregelen. Dit kan variëren van plaatselijke reparaties tot een nieuwe asfaltlaag en van nieuwe markering tot een complete reconstructie. Na het onderhoud voldoen de wegen weer aan de eisen van veiligheid en doorstroming en kunnen ze weer jaren vooruit. (DS)

toeristendrukke in riool

**Nee, geen vochtige
doekjes in de WC!**

Zo voorkomt u verstoppingen in het riool.

Bitte keine Feuchttücher in die Toilette werfen!
So helfen Sie uns, Kanalverstopfungen zu vermeiden.

In het Duits aangesproken worden op straat en volle campings, het is weer zomer in Zeeland. Dit merken we niet alleen aan de drukte, maar ook aan de belasting van het riool. Het gebruik van het rioolsysteem wordt 's zomers in sommige Zeeuwse gebieden zelfs verdubbeld! Op zich is dit geen probleem ware het niet dat er, vooral op campings, veel vochtige doekjes door het toilet worden gespoeld. Vochtige doekjes zoals bijvoorbeeld billendoekjes zijn niet afbreekbaar en veroorzaken verstoppingen in het riool. Om toeristen te wijzen op hun toiletgebruik hebben alle Zeeuwse campingeigenaren stickers ontvangen met de volgende tekst in het Nederlands en het Duits: 'Vochtige doekjes door de wc? Nee!'. (JP)

euws

Een mix van fietsers, trekkers en auto's op smalle plattelandswegen kan soms verkeersonveilige situaties opleveren. Om deze situaties te verminderen, zijn alle wegbeheerders met ZLTO en CUMELA, vertegenwoordigers van de landbouw, om de tafel gegaan. Zo hoorden wegbeheerders de wensen van de grootste en zwaarste weggebruikers. Samen is er een netwerk van routes bepaald van zo'n 1.000 kilometer. Deze routes moeten zo ingericht zijn dat landbouwers kunnen blijven rijden zonder gevaar voor incidenten met andere weggebruikers. Er zijn 114 knelpunten in kaart gebracht. Deze plekken moeten aangepakt worden om te zorgen voor een logistiek vlotte route voor landbouwers en een veilige route voor de andere gebruikers. Het eerste project is al in voorbereiding: de Provincialeweg (Wissenkerke-Geersdijk). Een fietspad is gewenst om de verkeersveiligheid te vergroten en een impuls te geven aan de recreatie. Indirect profiteert de landbouwer hiervan mee omdat de Provincialeweg een landbouwroute is. Daarnaast zijn er fietspadwensen langs de Kakersweelweg (Kerkwerf), Stoofweg (Sint Annaland), 's-Heerenhoeksedijk (Borssele) en Kloetingseweg ('s-Heer Abtskerke). Ten slotte moeten er oplossingen komen voor wegen rond Kloetinge-Kapelle en langs de N61 Schoondijke - Terneuzen. (DS)

landbouwroutes in kaart

maaikorven of klepelen?

Het riet in de sloot deint sierlijk mee met de wind. Een mooi zicht in het Zeeuwse polderlandschap. Om de waterdoorstroming en afvoer naar de gemalen goed te houden, maaien we eens per jaar de sloten. Dit gebeurt vanaf half augustus tot en met december. Tot nu toe werd er per gebied op een bepaalde manier gemaaid. Door de fusie tot waterschap Scheldestromen kunnen we één maaiwijze voor heel Zeeland doorvoeren. Afhankelijk van de bodembreedte van de sloot maaien we met een maaikorf of een klepelmaaier. Sloten breder dan 0.70 meter, worden met een maaikorf gemaaid. Het maaisel wordt dan, binnen vijf werkdagen, gehakseld. Smalle sloten maaien we met een klepelmaaier. Het gras wordt dan afgeslagen en komt op de kant of in de wegberm te liggen. Vanwege beschikbaar materieel en lopende contracten met aannemers, wordt de nieuwe maaiwijze gefaseerd doorgevoerd. Vanaf 2013 wordt de nieuwe maaiwijze in heel Zeeland toegepast. (JP)

kust veilig

Op de meeste plaatsen in Zeeland beheert het waterschap de dijken en duinen. De kantonniers zijn de mannen van de praktijk. Zij controleren of de waterkeringen veilig zijn door bijvoorbeeld de steenbekleding te inspecteren. Ook kijken ze of de wegen naar de kust goed toegankelijk zijn. Kantonniers zijn het gezicht van het waterschap. Ze zijn het eerste aanspreekpunt voor inwoners en toeristen en zijn het 'visitekaartje' van het waterschap.

We stappen in bij Marc van Steenberghe (51). Marc is als medewerker beheer en onderhoud bij het waterschap verantwoordelijk voor de controle van de kust in West-Zeeuws-Vlaanderen. "Ik kijk voornamelijk naar de staat van onderhoud van de kuststrook. Hierbij moet je denken aan de houten paalhoofden die in de dijk staan en vanaf het strand in zee lopen. En de basalten steenbekleding van de zeewering en strekdammen. Ook controleer ik duinovergangen en strandtrappen op toegankelijkheid." Met name in het toeristenseizoen is het belangrijk dat ze vrij worden gehouden van zand, zodat het strand en ook de strandpaviljoens goed bereikbaar blijven. Vaak loopt er door de duinen en langs de dijken een werkweg van het waterschap. Deze weg wordt ook gebruikt door wandelaars en fietsers en moet dus toegankelijk blijven.

Populaire stek

We rijden over de Panoramaweg, terwijl Marc enthousiast vertelt over zijn werk. We stoppen bij 't Killetje in Breskens. "Dit is mijn favoriete plek in Zeeuws-Vlaanderen. Je hebt een strandje dat wordt omgeven door duinen en een prachtig uitzicht over de zee." De Panoramaweg is in de zomer ontzettend populair bij toeristen en dagjesmensen. We passeren zo'n 25 campers. "Gisteren stonden er wel vijftig", vertelt Marc. "Mensen mogen hier de hele dag staan en zoeken dan 's avonds een camping op."

Wandelend VVV-kantoor

Bij het Kruishoofd stopt Marc om de strekdam te inspecteren. Vroeger liep deze dam zo'n vijftig meter in zee. Tegenwoordig is dat nog maar enkele meters. Om de kust te versterken heeft het waterschap de achterliggende duinen zo'n zestig meter verbreed en het strand zeewaarts opnieuw opgespoten. Terwijl Marc de stenen van de strekdam bekijkt, wordt hij aangesproken door een echtpaar: "Waar zijn de paalhoofden en de strekdam gebleven?" Ze komen hier al 37 jaar en herkennen het strand bijna niet meer terug.

"Dagelijks word ik meerdere keren aangesproken door toeristen die van alles willen weten", lacht Marc. "Je bent een wandelend informatiepunt en je kunt tegelijk een beetje aan Zeelandpromotie doen! Bovendien maak je het waterschap zichtbaarder. Mensen staan er vaak niet bij stil wat er allemaal komt kijken om de kust op de lange

Zon, zee en strand. Onze provincie staat er om bekend. Het zomerseizoen is begonnen en duizenden toeristen komen naar Zeeland om van onze stranden te genieten. Maar een strand is meer dan alleen zand. Duinen, strekdammen en paalhoofden zijn maar enkele onderdelen die erbij horen en het strand maken tot wat het is: een gebied waarin je kunt recreëren.

door Arjan Goossen

zoekt waterschap
op het **STRAND?**

Links: Marc controleert de steenbekleding van de strekdam.

Midden: Hij rijdt in een witte four-wheel drive. Zwaaien heeft succes.

Rechtsonder: Marc staat een toerist te woord.

termijn veilig en aantrekkelijk te houden. Veiligheid tegen overstromingen is natuurlijk de belangrijkste functie. Maar de duinen zijn ook een uniek natuurgebied met bijzondere planten- en diersoorten, daarom zijn ze niet overal toegankelijk.”

Vandalisme

Helaas kent het zomerseizoen ook een keerzijde. Marc: “Je ziet duidelijk een stijging in het vandalisme. Vooral in de weekends worden er vaak vernielingen gepleegd. Afrasteringen of borden langs waterschapswegen worden uit de grond getrokken. De kleine dingen repareren we direct. Grotere schades zo snel mogelijk.” Vernielingen kosten het waterschap veel geld. Het is moeilijk om daders op heterdaad te betrappen vanwege de grote oppervlakte van het kustgebied. “Gelukkig worden we wel altijd direct gewaarschuwd als inwoners onraad bespeuren. We hebben uitstekende contacten met campingeigenaren en paviljoenhouders. Dat is toch het voordeel van een relatief kleine gemeenschap.”

Typisch Zeeuws

De Zeeuwse kustlijn heeft een lengte van meer dan 525 kilometer en wordt beschermd door duinen, dijken en dammen. Kenmerkend zijn de lange rijen paalhoofden. Paalhoofden zijn unieke cultuurhistorische objecten die typisch Zeeuws zijn. Ze worden al gebruikt sinds de zestiende eeuw

en dienen om de stroming van het water uit de kust te houden. Zonder de paalhoofden zou de stroming het zand mee spoelen, waardoor de kust onveilig wordt.

De reden dat ze hier gebruikt worden is dat de provincie doorsneden wordt door de Wester- en Oosterschelde. Deze zeearmen staan bloot aan de werking van het getijde. Dit betekent dat twee keer per dag grote hoeveelheden water en zand in- en uitspoelen. Tegenwoordig wordt de kust vaak versterkt door het opspuiten van grote hoeveelheden zand (zandsuppletie). De rijen met paalhoofden verdwijnen hierdoor vaak onder het zand, waar-

door ze hun werk niet meer hoeven te doen.

In z'n element

Marc rijdt verder, zijn telefoon staat niet stil. Hij krijgt uiteenlopende meldingen. Van beschadigde verkeersborden tot een slecht toegankelijke duintrap. Hij is in zijn element. “Je verleent een stukje service naar de burger, mensen beleven daar plezier aan en ik zelf ook.” Iemand steekt zijn hand op naar de passerende waterschapsauto. Marc zwaait met een brede glimlach terug. Dus komt u Marc deze zomer tegen? Zwaaien wordt beloond! ■

"Ik ben erg content met uw uitgave Scheldestromen. Interessante artikelen en veel informatie op een aantrekkelijke manier gepresenteerd."

reactie van een lezer

Geachte redactie,

Ik wil u wijzen op een vergissing die u maakte op bladzijde 23 van het laatste nummer, over de Verlaetbrug. Deze brug ligt niet, zoals u schreef, over het Isabellakanaal, maar over de Passageule. Het Isabellakanaal is een kort afwateringskanaal (5,5km) dat de Braakman verbindt met het Belgische Leopoldkanaal ten noorden van Boekhoute. Het werd in 1920 gegraven ten gevolge van een nieuw akkoord tussen beide landen. Het moest ertoe bijdragen de afwatering van de Belgische polders in het Braakmangebied te verbeteren. Bovendien was het tot de afsluiting van de Braakman de vaarweg voor vissers van Boekhoute tussen hun haven en de Braakman. Philippine is eveneens met een smal kanaaltje verbonden met de Braakman, destijds ook voor de mosselvisser.

De Passageule begint als een kreekrestant een drietal kilometer ten zuiden van Biervliet. Dit is een kanaal dat in 1738 is gereedgekomen. Vervolgens stroomt hij langs natuurgebied De Plate ten zuiden van Oostburg, waar hij in verbinding staat met de Sint-Kruiskreek. Van daar af heet hij Uitwateringskanaal en loopt ten noordoosten van Sluis en ten westen van Retranchement vrijwel langs de Nederlands-Belgische grens naar het noorden. Via uitwateringssluizen te Cadzand-Bad komt hij in zee uit. Dit Uitwateringskanaal is gegraven in 1870.

Tegenwoordig vinden langs de Passageule tal van natuurontwikkelingsprojecten plaats die meerdere honderden hectaren beslaan. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de cultuurhistorische waarde, met name de aanwezigheid van restanten van de voormalige Passageule-Linie.

Met vriendelijke groet,
Jannie Trouwborst

Beste mevrouw Trouwborst,

Hartelijk bedankt voor uw e-mail. Er is inderdaad zoals u aangeeft een fout geslopen in ons artikel. Wij hebben ons vergist vanwege de Isabellaweg die daar vlakbij ligt. Wat fijn dat u ons zoveel kunt vertellen over de Verlaetbrug. Vooral ook omdat wij lastig aan informatie konden komen. Wij hadden uw inbreng zeer op prijs gesteld.

Vriendelijke groet,
De redactie

De koperen ploert staat hoog
aan de hemel, de lucht zindert.
Schepen glijden voorbij op weg naar
onbekende bestemmingen. Heerlijk
luieren op het zand, even afkoelen
in het water en tussendoor een
lekker visje eten. Dit is zomer in
Zeeland... Ook voor de zeehonden.

door Chantal de Putter

een dagje zeehond in **zeeland**

Spotplekken

Zelf ook zeehonden spotten? Dat kan! Neem wel een verrekijker of een telescooplens mee. Op de volgende plekken heeft u grote kans:

1. Spuisluis bij de Brouwersdam.
Op deze plek zijn beide soorten te zien zonder verrekijker.
2. Verkliekersstrand bij Nieuw-Haamstede.
3. Jan van Renesseweg, boven aan de duinen bij Renesse.
4. Plompe Toren bij Schelphoek Schouwen-Duiveland.
5. Vogelkijkhut bij Nummer Eén, richting Breskens.
6. Zimmermangeul bij Rilland-Bath, richting schor van Waarde.
7. Haventje Hoedekenskerke.

Spotten

Ga ze liever niet zelf opzoeken op de zandbanken. Huilers en jonge zeehonden zijn erg kwetsbaar en mogen niet gestoord worden tijdens het zogen. Mocht u een zieke of dode zeehond of ander zeezoogdier aantreffen op het strand, bel dan het nummer van EHBZ, Eerste Hulp bij Zeezoogdieren; 0595-526526 of de regio Zeeland 0900-8844. Een netwerk van vrijwilligers, opgezet door Lenie 't Hart, geven eerste hulp aan gestrande zeezoogdieren langs de hele Nederlandse kust. En.. Inderdaad, ze zijn vertederend door hun prachtige onweerstaanbare blik, maar pas altijd op. Zeehonden zijn en blijven gevaarlijke roofdieren. ■

Speciale dank aan Jaap van der Hiele van de zeehonden crèche Lenie 't Hart, regio EHBZ Zuid-West Nederland.

Zeehonden zijn echte zoonanbidders. Slapend en zonnebadend brengen ze uren door op de vele zandbanken in de Zeeuwse wateren. In het Deltagebied wonen er nu ongeveer 600, maar dat is niet altijd zo geweest.

Bijna verdwenen

Eind jaren tachtig van de vorige eeuw waren de zeehonden bijna uit Zeeland verdwenen. Vooral door de industriële vervuiling was de populatie in 1988 teruggelopen naar vijf tot tien zeehonden in heel Zeeland. De zeehonden crèche van Lenie 't Hart uit Pieterburen heeft in datzelfde jaar vijf zeehonden uitgezet in de Oosterschelde, in de hoop dat de populatie weer zou groeien. Na 1993 groeide het aantal weer gestaag door het uitzetten van zeehonden, maar ook door nieuwe aanwas van zeehonden uit de Waddenzee, Engeland en Frankrijk.

Kraamkamer

In Zeeland leven twee soorten zeehonden; de gewone zeehond en de grijze zeehond. Kenmerkend aan de gewone zeehond is de bruinachtige kleur. De grijze zeehond is grijs/zwartgespikkeld, heeft een langwerpig kop en is groter dan

de gewone zeehond. De jonkies van beide soorten worden in juni/juli geboren en zijn beige/lichtgrijs van kleur. Ze worden vooral op de platen in de Westerschelde geboren, dé kraamkamer van Zeeland. Op de Molenplaat bij Hoedekenskerke worden de meeste jonkies geboren. De jongen van de gewone zeehond kunnen direct na de geboorte zwemmen en blijven maximaal vier weken bij de moeder. Van de grijze zeehond blijven de jongen maximaal drie weken bij de moeder. Zij doen er iets langer over om te kunnen zwemmen, namelijk negentien dagen.

Bananenvorm

Bij laagwater zijn de zeehonden te zien op de zandbanken waar ze genieten van de zon en de vrouwtjes hun jongen zogen. Maar ze liggen er ook om te verharen. De gewone zeehond leeft vooral in de Ooster- en Westerschelde, de grijze zeehond in de voordelta. Ze leven in groepen maar zijn niet zo honkvast dat ze bij een vaste groep blijven. Als een zeehond het erg naar zijn zin heeft ligt hij op zijn rug in de vorm van een banaan op de plaat, met zijn kop en achterflappen naar boven. Een bewijs dat het ook voor de zeehond goed toeven is in Zeeland.

dijken tot Milaan

Het waterschap beheert en onderhoudt 1084 kilometer dijken en duinen. Als we deze waterkeringen achter elkaar leggen en beginnen in Middelburg, dan is de finish in Milaan, Italië.

© Ron van de Velde

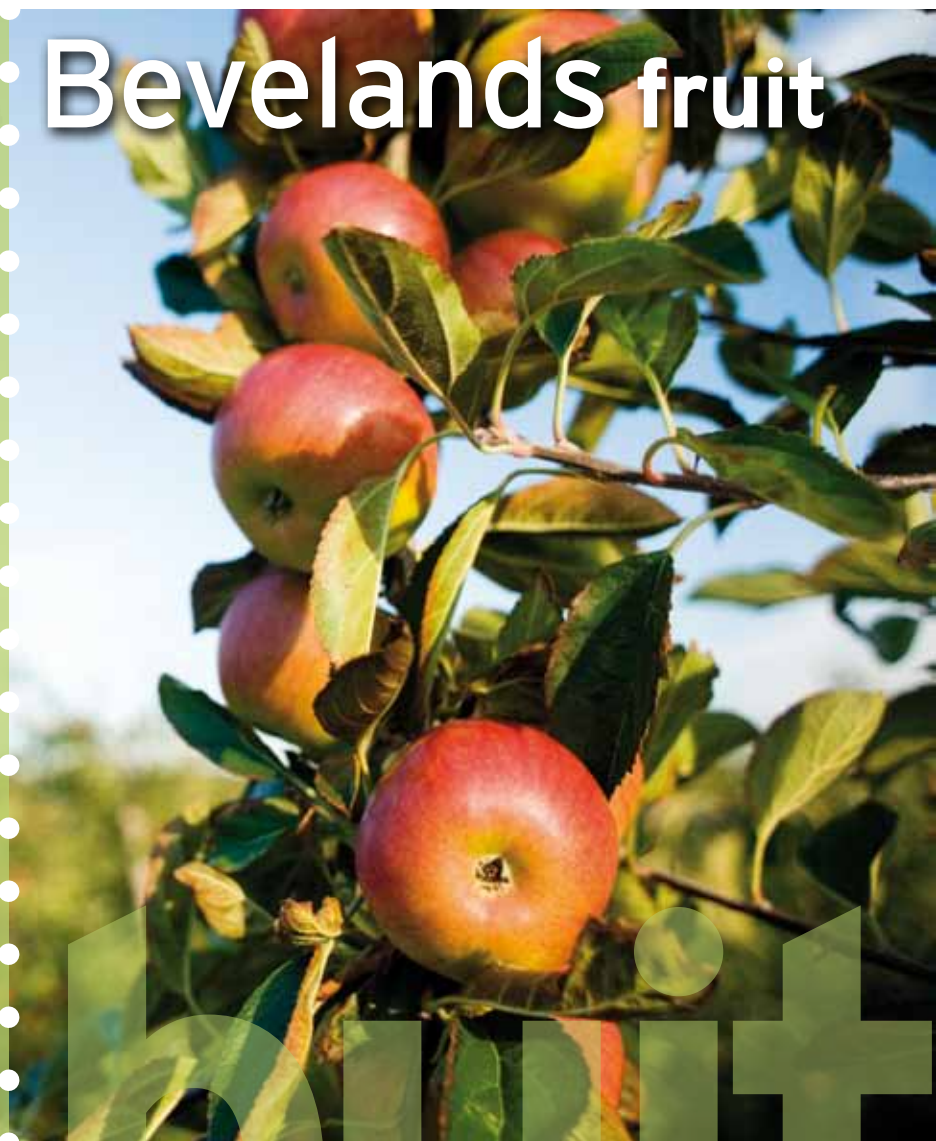
'drijvend vermogen' in MuZEEum

Altijd al een kijkje willen nemen aan boord van een superjacht? Het kan in het muZEEum in Vlissingen bij de tentoonstelling 'Drijvend vermogen, superjachten gebouwd door Amels in Vlissingen'. De tentoonstelling is te zien tot en met 18 maart 2012. Het museum aan de Nieuwendijk 11 in Vlissingen is geopend op maandag t/m vrijdag van 10.00-17.00 uur en op zaterdag en zondag van 13.00-17.00 uur.

fietsen langs: Bevelands fruit

Zaterdag 13 augustus organiseert het Fruitteeltmuseum in Kapelle de Fruitteeltroute. De fietsroute van 35 kilometer voert u langs de boomgaarden rond Kapelle waar fruittelers moderne aspecten van de fruitteelt laten zien zoals het sorteren, koelen, opslaan en verpakken van fruit. Ook komen nieuwe technieken en middelen aan bod zoals soorten plukmachines, de nieuwste soort milieuvriendelijke boomgaardspuit, druppelbevloeiing en het gebruik van het hagelkanon. En wat dacht u van een heuse wedstrijd appelschillen? Starten kan tussen 9.00 uur en 12.00 uur vanaf het fruitteeltmuseum aan de Annie M.G. Schmidtsingel 1. Kosten zijn €4,- per persoon.

zeeslag rond Walcheren

De Stichting Zwemmen Langs Walcheren organiseert voor geoevende zwemmers drie zwemtochten van 4 km langs de kust van Walcheren. Op woensdag 3 augustus start de eerste zwemtocht van Oostkapelle naar Domburg. Op 17 augustus wordt de tocht Dishoek-Zoutelande gezwommen en op 24 augustus de tocht van Westkapelle naar Zoutelande.

Op zondag 24 juli vindt een zwemestafette plaats langs de kust van Walcheren. Twaalf bekende zwemmers zwemmen deze 30 km zware tocht. Ze starten om 12.00 uur bij de Veerse Dam in Vrouwenpolder. De verwachte aankomst bij de Boulevard in Vlissingen is tussen 16.00 en 18.00 uur bij de Zeevaartschool. Bij slecht weer wordt de zwemestafette verzet naar zondag 7 augustus. De opbrengst van de estafette en de zwemwedstrijden wordt gedoneerd aan de Stichting A.L.S., die veel onderzoek verricht naar deze spierziekte. Meer informatie over de tochten is te vinden op www.zwemmenlangswalcheren.nl

mee met paarden vissen

In Breskens kun je op een wel heel bijzondere manier kennismaken met de visserij: te paard. Op het strand gaan regelmatig Zeeuwse trekpaarden met sleepnetten te water. Paardenvissen is een arrangement van het visserijmuseum in Breskens samen met Paardenmelkerij Nortier-Buijze. Gidsen houden in het museum rondleidingen waarna met een treintje naar het strand wordt gereden. Daar ziet u hoe Zeeuwse trekpaarden met sleepnetten vissen in de branding.

Wie mee wil, het is op: 19 juli, 2 augustus, 16 augustus. Aanvang om 10.00 uur bij het museum, Kaai 1 in Breskens. Prijs: € 8,50 per persoon vanaf vier jaar. Vooraf reserveren via 0117-383656 of visserijmuseum@hotmail.com.

: achter de schermen

Een lezer krijgt een kijkje in de keuken bij een bedrijf of gebied waar normaal geen publiek is toegestaan.

Als kleine jongen herinnert hij nog zijn vakanties in oma's piepkleine vakantiehuisje waar 's nachts het vuurtorenlicht door het dakraam viel. Wat zou hij graag nog een keer een bezoekje brengen aan deze vuurtoren. Deze nostalgische wens ontvingen we via Twitter van Sander Goudswaard uit Middelburg.

door Danielle Steijn-Laing

groots verlangen naar licht

Een echte vuurtorenwachter heeft de Westerlichttoren in Nieuw-Haamstede al jaren niet meer. Maar al snel kloppen we aan bij Ed de Jong. Hij houdt deze vuurtoren al 22 jaar brandend. De Jong beheert zo'n negenhonderd vuurtorens, havenlichten en andere navigatieverlichting tussen Noordwijk en de Belgische grens. Dit doet hij bij Rijkswaterstaat. De beroepsvaart is tegenwoordig niet meer afhankelijk van de vuurtorens. "Schipper vertrouwen nu op hun GPS, maar toch zijn ze blij als ze de vuurtoren als baken kunnen gebruiken. De pleziervaart op zee maakt nog wel gebruik van deze lichtbundel", aldus Ed. "Het is dus ook niet meer van belang dat deze post altijd bemand is. Het is wel jammer dat het publiek niet meer in de vuurtoren mag, maar het is natuurlijk ook best gevaarlijk om met grote groepen mensen de toren te beklimmen."

De Jong wil voor Sander, zijn vrouw Janneke en zoons Niek (9) en Koos (5) graag een uitzondering maken. Afgeladen met fototoestellen (de familie én de redactie van dit blad) komen we aan in de prachtige omgeving van Nieuw-Haamstede. We treffen het, want op een miezerige dag is het uitzicht een stuk minder

mooi dan op deze zonnige, heldere avond.

De trap, niet de lift

We kunnen beginnen aan onze klim van 226 treden. Ed de Jong: "We kunnen ook met de lift hoor. Daar kunnen we best met z'n tweeën tegelijk in." Maar bij het zien van de grootte van het hokje dat ons helemaal naar boven moet hijsen en het verhaal van De Jong dat hij ooit twee meter vanaf de top twee uur heeft vastgezet, besluiten we allemaal om de stenen trap te pakken.

Hoe ver kun je kijken?

De laatste treden zijn van ijzer en zeer steil. Maar dan zijn we er; de uitkijkpost van de vuurtoren. We zijn allemaal onder de indruk. Koos zwaait door het raam. "Hallo, halo ik zwaai naar Engeland." Zo ver kunnen we niet kijken, maar de Zeelandbrug, Oosterscheldekering en de windmolens op Noord-Beveland zijn heel duidelijk te zien. Als we heel goed turen, ontdekken we zelfs de Lange Jan in Middelburg. Om de toren heen hangen allerlei zenders en antennes en binnen ontdekken we vele dikke kabels. "Die zijn allemaal van telecomproviders die hun zenders op een zo hoog mogelijke

plek willen hangen", vertelt De Jong.

Zoeken naar vakantiehuisje

Terwijl de familie buiten in de wind gaat wapperen, blijf ik bibberend binnen (ik zal nog eens een oproep plaatsen voor een wens van een lezer). Ik moet wel toegeven dat het hier in de Kop van Schouwen verschrikkelijk mooi is. Overal bomen, grasvelden, duinen en een verdwaalde caravan in het bos. Eenmaal buiten zoeken ze naar het vakantiehuisje van oma waar Sander vaak logeerde. Maar door de vele bomen is het moeilijk om die precies te vinden. Terwijl Niek buiten zijn broertje extra vasthoudt, roept hij in de wind: "Er heeft iemand een zwembad in z'n tuin."

Het laatste trapje leidt naar de lamp (drie lampen van 2.000 watt waar er altijd één van brandt). In de hitte van de brandende zon geniet iedereen

De Westerlichttoren in Nieuw-Haamstede is bekend van het bankbiljet van 250 gulden.

- Hoogte: 53 meter
- Eerste steen: 1837
- In gebruik sinds: 1940
- Trap: 226 stenen en ijzeren treden

Naast: Helemaal van boven zit het echte licht. Het is er nu bloedheet.

Linksonder: Sander Goudswaard, hier 2,5 jaar oud, bezoekt in 1974 de vuurtoren met zijn moeder.

Rechtsonder: Ed de Jong van Rijkswaterstaat (rechts) beheert zo'n negenhonderd vuurtorens.

(behalve ik dus) van het glazen huis bovenop de vuurtoren. En dan volgt alweer de weg terug naar beneden, met de trap.

Vertrouwd ritme

Sander heeft de vuurtoren al eerder beklommen. Hij vindt het ontzettend leuk om weer terug te zijn. "Ik kan me nog herinneren dat

ik helemaal naar boven ben gelopen en toen dacht dat het toch wel verschrikkelijk ver naar boven was." Goudswaard herinnert zich ook nog goed het ritme van de lichtbundel dat hem toen zo'n vertrouwd gevoel gaf. Dit bezoek geeft hem dat vertrouwde gevoel weer terug. "Ik heb, nu met mijn familie, mogen ervaren hoe het is om de mooiste vuurtoren van

Nederland te mogen beklimmen." En morgen? Morgen hebben de jongens een spannend verhaal om met hun klasgenootjes te delen. ■

Heeft u ook een wens om ergens achter de schermen te kijken waar dat normaal niet kan? Laat het ons weten.

Mail naar communicatie@scheldestromen.nl, twitter naar [@waterschap](https://twitter.com/waterschap) of bel ons: 088-2461000 (lokaal tarief).

: in de steigers

- Start: mei 2011
- Gereed: juli 2011
- Aannemer: De Klerk BV Werkendam
- Lengte steiger: 100 meter
- Mede mogelijk gemaakt door: gemeente Veere, Provincie Zeeland, Projectbureau Zeeweringen, Sportvisserij Zuidwest Nederland, Sportvisserij Nederland en waterschap Scheldestromen.
- Subsidie: Europees landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland.

Tot voor kort stond het Zuiderhoofd aan de voet van de Westkapelse duinen er niet al te florissant bij. De kans was groot dat dit paalhoofd een zeer zware storm niet zou overleven. De Westkapelse bevolking trok vorig jaar aan de bel bij Scheldestromen.

door Sandra Minneboo

Zuiderhoofd Westkapelle

De oude situatie. De steiger werd veelvuldig gebruikt.

“Gelukkig hebben we een winter zonder zwaar weer achter de rug. Een storm zou flinke gaten in het plankier hebben geslagen. Veel planken waren rot, de leuning doorgeroest en flink wat gordingen waren gebroken,” vertelt Marc Serier. Hij houdt namens het waterschap toezicht op het opknappen van het Zuiderhoofd.

“Zelden kom je een werk als dit tegen. Meestal werken we met nieuwe materialen. Maar hier heb je het over het oude ambachtswerk. Zoals het paalhoofd ooit gebouwd is, zo

knappen we het ook weer op. Je zult hier geen kunststof materialen tegenkomen. Wel op maat gemaakte bouten, eikenhouten gordingen en liggers en daar waar het kan, behouden we de mutsen op de palen.” Er zit veel ‘handwerk’ in en doordat alle onderdelen op maat gemaakt moeten worden, kunnen we gerust van een tijdrovende klus spreken.

Het Zuiderhoofd is eerst grotendeels ontmanteld. Alleen de palen aan de buitenzijde en de binnengordingen bleven staan om te voorkomen dat

alles zou instorten. Vervolgens bouwt de aannemer het weer stukje bij beetje op. Eerst de binnengordingen met daarop de kespen en de buitengordingen, dan de dekliggers, het plankier en de leuning.

“Je bent afhankelijk van eb, vloed en de wind. Je werkt boven het water en soms slaan de golven je om de oren. Daarnaast is het best een puzzel om alles op z’n plek te krijgen. Niets is recht en het is een prachtuitdaging om voor Westkapelle weer een goed begaanbaar paalhoofd te maken.” ■

Schouwen is ideaal per fiets te verkennen. Wij hebben een mooi rondje uitgestippeld. Met een snufje waterschap. U hoeft het alleen nog maar te fietsen. En ervan te genieten!

door Charlotte Dijkman en Linda van Dijke

Deze fietstocht combineert prachtige natuur met een oude dijkverzwaringmethode en moderne kunst. We starten bij het haventje van Burghsluis, bij knooppunt 71. De auto kan hier gratis achterblijven. Deze haven veranderde van belangrijkste haven voor het verschepen van landbouwgewassen en vee, naar werkhaven voor het dijkherstel na de ramp van '53. Tegenwoordig wordt hij uitsluitend gebruikt voor de pleziervaart. Ook nu liggen er tal van zeiljachten. We zetten koers richting Haamstede.

Fietstoeristen

Aan de rand van Haamstede begint een licht golvend landschap met prachtige flora en fauna. Het natuurgebied, De Vroongronden, is een van de mooiste kopjesduinlandschappen (golvend duinlandschap met kleine laagtes en duintjes) in Nederland. Onderweg naar Scharendijke ontmoeten we een ouder echtpaar. Fietstoeristen noemen ze zichzelf. "We fietsen regelmatig op Schouwen, maar ontdekken iedere keer weer nieuwe dingen. Het Koepeltje bij Scharendijke bijvoorbeeld, we zijn er al vaak onderlangs gefietst en nooit was het ons opgevallen. Tot iemand vertelde over deze monumentale uitkijkpost. Nieuwsgierig als we zijn, zijn we gaan kijken. Echt een leuk punt met uitzicht over de Grevelingen!"

Een muur met een verhaal

De Grevelingen is een geliefd water voor duikers. Wat hen misschien niet opvalt, is

de lange muraltmuur. Ingenieur De Muralt, hoofd technische dienst van waterschap Schouwen tussen 1903 en 1913, bedacht deze goedkope dijkverhoging. Tijdens de februariramp van 1953 bleek dat ze niet bestand waren tegen zoveel water. Bij latere dijkverzwaringen werd geen gebruik meer gemaakt van deze muurtjes. Tegenwoordig kom je ze nog af en toe tegen, niet meer als waterkering maar als cultuurhistorisch object.

We fietsen van Scharendijke verder richting Brouwershaven. We lunchen deze zomerse middag bij strandpaviljoen Jeanzz. Bij het strandje van Den Osse is de sfeer gemoeidelijk. Als we klaar zijn lopen we even het strand op. Een jong echtpaar dat met hun dochtertje een fietsvakantie houdt, komt naast ons staan. Het jonge meisje huppelt over het strandje. "Tja, af en toe moet je even de billen ontlasten want voor je het weet zit je 's avonds op de blaren", zegt de vader lachend.

Keersluis

Voldaan zetten we onze fietstocht voort over het smalle schelpenpaadje op de dijk. In de verte verschijnt het havenstadje Brouwershaven. Omdat we weten dat het oude gedeelte van Brouwershaven beschermd stadsgezicht is, kijken we even rond. Dat de jachthaven helemaal reikt tot aan de Markt is toch wel heel bijzonder. Een groot gedeelte van het havenstadje verdween voor 1953

Dijkversterking op route

Tot november 2011 werkt projectbureau Zeeweringen aan de dijk tussen Zierikzee (Gasthuis Klap) en De Schelphoek. Hierdoor is het niet mogelijk om langs dit traject te fietsen. Een omleidingsroute wordt met borden aangegeven. Afhankelijk van het verloop van de werkzaamheden wordt in augustus al een deel opengesteld.

een rondje van het waterschap fietsen op schouwen

Via de knooppunten hebben we een waar waterschapsrondje uitgestippeld.

Boven: Een van de bijzondere picknicktafels onderweg. Nieuwsgierig naar de andere 9? Kijk op www.picknickeiland.nl

Midden: De uitgestippelde waterschapsroute is zo'n 45 kilometer.

Onder: Lunchen of een drankje, het kan prima bij strandpaviljoen Jeanzz.

bij extreem hoog water onder water. Door het plaatsen van een keersluis in 1953 behoren deze overstromingen gelukkig tot het verleden.

Gevaarlijke plek

Via de knooppuntnummers 97, 96, 93 en 92 komen we bij Zierikzee. Dit zuidelijke deel was vroeger een van de gevaarlijkste plekken van Schouwen. Honderden jaren is hier de strijd tegen het water gevoerd. Niet zo gek dat de naam 'Levensstrijd' hier vaak te zien is. Net voorbij Zierikzee fietsen we het Prunjegebied in. Dit laagst gelegen deel van Schouwen is een onderdeel van Plan Tureluur. Dit natuurontwikkelingsplan compenseert het natuurverlies dat is ontstaan door de aanleg van de Oosterscheldekering. Het tegenwoordig drassige land, trekt veel vogelsoorten aan. We nemen de tijd voor een pitstop. Dit doen we aan een wel heel bijzondere picknicktafel. Kunstenaars hebben, verdeeld over het eiland, tien unieke picknickplekken ontwikkeld. Deze is apart omdat het tafelblad is gemaakt van de verweerde toplaag van de asfaltweg die ernaast ligt. Na onze rustpauze vervolgen we onze route over het prachtige buitendijkse fietspad. Slechts gescheiden van het water door basalt.

Plompe Toren

Ondertussen hebben we de Wevers en Flaauwersinlaag gepasseerd. De Koudekerksche Inlaag is goed te herkennen. Hier zijn namelijk veel spekdammetjes. Spekdammetjes ontstaan door sleuven te graven op

regelmatige afstand van elkaar om grond te verkrijgen voor dijk aanleg- of verzwarend. De dammetjes die blijven staan, zijn 'spekdammen'. Bij deze Koudekerksche Inlaag staat het enig overgebleven gebouw van het verdronken dorp Koudekerke. De Plompe Toren staat pontificaal aan de Oosterschelde en is ingericht als bezoekerscentrum. Wie de toren beklimt wordt beloond met een wijds uitzicht over het rondom gelegen landschap. Wij slaan even over...

Nu we de Plompe Toren achter ons laten, komt het besef dat we het eindpunt van ons fietsavontuur naderen. Ervan overtuigd dat er nog veel meer te ontdekken is op Schouwen-Duiveland, stappen we van onze fiets af. Even denken we terug aan de vader van het jonge meisje. De kuiten voelen we al, hoe zal het met onze billen zijn als we vanavond moe maar voldaan op de blare... ehh bank zitten? ■

Waterschapsfotograaf Rudy Visser en redacteur Charlotte Dijkman ontdekken fietsend de schoonheid van het eiland Schouwen-Duiveland. Via het fietsknooppuntensysteem zien zij toeristische trekpleisters en waterschapsobjecten. Ze volgen de knooppuntnummers 71, 72, 73, 74, 75, 76, 84, 85, 86, 98, 97, 96, 93, 92, 6, 8, 90, 81 en 71. Het rondje is zo'n 45 kilometer.

. bijzonder gevonden

Je kunt er niet omheen: de Nieuwe Kerk in Zierikzee is een bijzonder staaltje neoclassicisme. Maar het is ook een waterstaatskerk.

door Linda van Dijke

Een waterstaatskerk

Het opvallende uiterlijk van vandaag toont het roerige verhaal van gisteren. Toen in 1832 op deze plaats in hartje Zierikzee de kathedraal afbrandde, ontstonden de plannen voor een nieuwe kerk. De toren overleefde de brand wel. Architect Huijsers had veelbelovende plannen die helaas in een faillissement strandden. De Middelburgse stadsarchitect Grauss kwam met een eveneens bijzonder ontwerp. Ware het niet dat Koning Willem I in 1824 had besloten dat er geen kerken gebouwd mochten worden zonder voorafgaande Koninklijke goedkeuring. Ingenieurs van Rijkswaterstaat waren belast met dit toezicht. Zo werd de waterstaatskerk geboren. Het goedkeuren van ontwerpen en begrotingen en het controleren van bestekken was een uitbreiding van het takenpakket. Waterstaatsingenieur Caland bracht de zuilengalerij uit het eerste ontwerp weer terug. De fries boven deze zuilen is tevens een kenmerk uit de neo-klassieke stijl. Het is een misverstand dat er een waterstaatsstijl zou zijn. Kerken gebouwd tussen 1824 en 1878 zijn weliswaar onder toezicht van 'de Waterstaat' gebouwd, slechts sporadisch ontwierpen de ingenieurs zelf. Andere Zeeuwse waterstaatskerken staan onder andere in Wilhelminadorp en Heinkenszand (dorsperk). ■

Met dank aan Rijkswaterstaat.

Dit is het gezin De Visser. Jan (41) is medewerker materieelbeheer bij het waterschap, Leone (38) is full-time moeder. Pieter (13), Kees (15) en Angelle (6) maken het Kloetingse gezin compleet.

“Op het strand ben ik zo lui als een steen”

De gloednieuwe step heeft Angelle gekregen voor haar A-diploma. Het ding staat nauwelijks stil. Nu wil ze op paardrijles, want het zwemmen heeft ze wel gezien. Broer Pieter heeft meer met water. Hij is al jarenlang lid van de Goese zwemclub. Beweging genoeg in huize De Visser. Moeder badmintont en vader skeelert drie keer per week. Kees spant de kroon: hij wil sport- en skileraar worden.

Skiën doen ze allemaal graag. Leone: “Het is dé vakantie voor ons.”

Achter in de tuin staat het materieel: een skelter, een traptrekker met aanhanger. Angelle maakt er samen met buurjongen Walter de Zomerweg mee onveilig. Jan sjeest het gras eraf. “Ach, de tuin is niet bijzonder. Ik rij liever op m’n skeelers of zit op de racefiets.” Zomers komen De Vissers graag op het Noordzeestrand. Ma en

de jongens beachvolleyballen er wat of trekken een baantje. En pa? Die ligt. “Op het strand ben ik zo lui als een steen.”

Er staan meters folders naast het huis. Die verspreiden ze met z’n allen. Lopend, fietsend of met de skates; half Kloetinge wordt drie keer per week bediend. Komen ze gelijk aan hun beweging! Vanaf heden ook met de step...